2025/1106

28.5.2025

NARIADENIE RADY (EÚ) 2025/1106

z 27. mája 2025

ktorým sa zriaďuje Nástroj bezpečnostnej akcie pre Európu posilnením európskeho obranného priemyslu (SAFE)

(Text s významom pre EHP)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 122,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

(1) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky pre európsku a globálnu bezpečnosť predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu.

(2) V reakcii na túto výzvu Európska rada vo svojich záveroch zo 6. marca 2025 pripomenula Vyhlásenie z Versailles z 11. marca 2022 a Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu schválený 21. marca 2022, pričom zdôraznila, že Európa sa musí stať suverénnejšou, zodpovednejšou za svoju vlastnú obranu a lepšie vybavenou konať a samostatne riešiť bezprostredné a budúce výzvy a hrozby. Na uvedenom zasadnutí Európskej rady sa všetky členské štáty zaviazali posilniť svoju celkovú obrannú pripravenosť, znížiť strategické závislosti, riešiť nedostatky v kritických spôsobilostiach a zodpovedajúcim spôsobom posilniť európsku obrannú technologickú a priemyselnú základňu (ďalej len „EDTIB“) v celej Únii, aby bola Únia schopná lepšie dodávať vybavenie v potrebných množstvách a zrýchleným tempom.

(3) Komisia a vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku predložili 18. mája 2022 spoločné oznámenie o analýze nedostatku investícií do obrany a ďalšom postupe, v ktorom zdôraznili, že v Únii existujú nedostatky v oblasti obrany, ktoré sú finančného a priemyselného rázu a ktoré sa týkajú spôsobilostí.

(4) Európsky parlament a Rada 20. júla 2023 prijali nariadenie (EÚ) 2023/1525 ([1]) o podpore výroby munície (ďalej len „ASAP“), ktorého cieľom je bezodkladne podporiť zvýšenie výrobných kapacít obranného priemyslu Únie, zabezpečiť dodávateľské reťazce, uľahčiť efektívne postupy obstarávania, riešiť nedostatky vo výrobných kapacitách a podporovať investície.

(5) Európsky parlament a Rada 18. októbra 2023 prijali nariadenie (EÚ) 2023/2418 ([2]), ktorým sa zriadil nástroj na posilnenie európskeho obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania (EDIRPA), ktorého cieľom je zvýšiť spoluprácu medzi členskými štátmi vo fáze obstarávania v oblasti obrany a na základe spolupráce odstrániť najnaliehavejšie a najkritickejšie nedostatky v zásobách členských štátov, najmä tie, ktoré vznikli v reakcii na prebiehajúcu útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine.

(6) V záveroch zo zasadnutia Európskej rady zo 14. a z 15. decembra 2023, v ktorých sa zhodnotila práca vykonaná s cieľom implementovať Vyhlásenie z Versailles a Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu, sa zdôraznilo, že na splnenie cieľov Únie v oblasti zvýšenia obrannej pripravenosti je potrebné urobiť viac. Na dosiahnutie takejto pripravenosti a obranu Únie sa za nevyhnutný predpoklad považoval silný obranný priemysel, čo si vyžaduje, aby sa európsky obranný priemysel stal odolnejším, inovatívnejším a konkurencieschopnejším.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1525 z 20. júla 2023 o podpore výroby munície (Ú. v. EÚ L 185, 24.7.2023, s. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj).

([2]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2418 z 18. októbra 2023 o zriadení nástroja na posilnenie európskeho obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania (EDIRPA) (Ú. v. EÚ L, 2023/2418, 26.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj).

(7) Komisia 5. marca 2024 prijala návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Program pre európsky obranný priemysel a rámec opatrení na zabezpečenie včasnej dostupnosti a dodávok výrobkov obranného priemyslu (ďalej len „EDIP“) s cieľom nadviazať na skúsenosti získané v kontexte nariadení (EÚ) 2023/2418 a (EÚ) 2023/1525 a rozšíriť ich logiku v dlhodobejšej a štruktúrovanejšej perspektíve.

(8) Od začiatku roka 2025 sa však bezpečnostný kontext v Únii výrazne zhoršil nielen v súvislosti s pretrvávajúcou hrozbou Ruska a jeho intenzívnejším prechodom na vojnové hospodárstvo a vývojom vojny na Ukrajine, ale aj s neistotou plynúcou z nástupu geopolitickej situácie, v ktorej musí Únia výrazne zintenzívniť svoje úsilie o autonómne zabezpečenie vlastnej obrany. V dôsledku tohto nedávneho zhoršenia sa zvyšuje úroveň ohrozenia Únie, čo si naliehavo vyžaduje, aby členské štáty prikročili k rozsiahlym verejným výdavkom v záujme rozšírenia EDTIB. V dôsledku toho je rastúca potreba v duchu solidarity urýchliť sprístupnenie podpory Únie tým členským štátom, ktoré môžu byť ohrozené vážnymi ťažkosťami vzhľadom na potrebné rozsiahle verejné investície, ktoré môžu mať vplyv na ich hospodársku situáciu. Vzhľadom na hrozby pre pozemné, vzdušné a námorné hranice Únie a v dôsledku toho potrebu zapojiť sa do rozsiahlych verejných investícií je takáto solidarita mimoriadne dôležitá pre tie členské štáty, ktoré sú najviac vystavené vojenským hrozbám. V tomto ohľade hrozby, ktoré predstavuje Rusko a Bielorusko, sú osobitne naliehavé a závažné. Vzhľadom na čas potrebný na vývoj výrobkov a zabezpečenie zvýšenia príslušnej priemyselnej výrobnej kapacity v celej Únii je nevyhnutné, aby Únia čo najskôr začala poskytovať podporu týmto členským štátom, aby mohli veľmi rýchlo zadávať objednávky, zvýšiť predvídateľnosť pre odvetvie obranného priemyslu a motivovať ho, aby vo veľmi krátkom čase uskutočnil investície do posilnenia výrobných kapacít.

(9) Rozsah a rýchlosť požadovaná od členských štátov na zvyšovanie ich investícií do výrobných kapacít v oblasti obranného priemyslu bude mať pravdepodobne veľký vplyv na verejné financie členských štátov v čase, keď rozpočty viacerých členských štátov zostávajú napäté.

(10) Táto výnimočná situácia, ktorú nespôsobili členské štáty a ktorá je mimo ich kontroly, odôvodňuje, aby Únia prijala naliehavé opatrenia s cieľom zriadiť dočasný nástroj, ktorý by poskytol finančnú pomoc vo forme Nástroja bezpečnostnej akcie pre Európu (ďalej len „nástroj SAFE“) tým členským štátom, ktoré chcú investovať do výroby obranného priemyslu.

(11) Nástrojom SAFE by sa mali umožniť naliehavé a rozsiahle verejné investície do európskeho obranného priemyslu zamerané na rýchle zvýšenie jeho výrobnej kapacity, zlepšenie včasnej dostupnosti výrobkov obranného priemyslu a urýchlenie jeho prispôsobenie sa štrukturálnym zmenám. Keďže toto nariadenie je výnimočnou a dočasnou reakciou na naliehavú a existenčnú výzvu, finančná pomoc poskytovaná v rámci neho by sa mala sprístupniť len na účely riešenia nepriaznivých hospodárskych dôsledkov zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie a okamžitých potrieb členských štátov v oblasti obstarávania, čo prispeje k zvýšenej pripravenosti obranného priemyslu v rámci EDTIB. Nástroj SAFE by mal byť na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni súčasťou celkového úsilia, ktorého cieľom je venovať viac zdrojov na investície do obranného priemyslu na nápravu krízovej situácie vyplývajúcej zo súčasných bezpečnostných hrozieb. Na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni by sa mali súbežne využívať dodatočné opatrenia, ktoré by toto úsilie podporovali, vrátane aktivácie existujúcej flexibility v rámci Paktu stability a rastu.

(12) Finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE by mali členské štáty vykonávať spôsobom, ktorý je v súlade s prioritami obrannej spôsobilosti, na ktorých sa spoločne dohodli členské štáty v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP), spoluprácou členských štátov v rámci stálej štruktúrovanej spolupráce zriadenej rozhodnutím Rady (SZBP) 2017/2315 ([3]), iniciatívami a projektmi Európskej obrannej agentúry (EDA) a civilnou a vojenskou pomocou Únie Ukrajine. Pri vykonávaní tohto nariadenia by členské štáty mali náležite zohľadniť príslušné činnosti vykonávané Organizáciou Severoatlantickej zmluvy (NATO), najmä ciele NATO v oblasti kapacít, a inými partnermi, ak takéto činnosti slúžia bezpečnostným a obranným záujmom Únie.

([3]) Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/2315 z 11. decembra 2017 o nadviazaní stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO) a stanovení zoznamu zúčastnených členských štátov (Ú. v. EÚ L 331, 14.12.2017, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj).

(13) Členské štáty by mali mať možnosť využívať finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE v súčinnosti s inými existujúcimi a budúcimi programami Únie, najmä na spolufinancovanie osobitných akcií. Zároveň by sa v programoch Únie na podporu spolupráce v oblasti verejného obstarávania v oblasti obrany alebo všeobecnejšie zameraných na podporu konkurencieschopnosti EDTIB mohla poskytnúť dodatočná podpora Únie. Takáto dodatočná podpora by sa mohla uplatniť pre spoločné obstarávanie, ktoré využíva finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE, alebo pre hospodárske subjekty zapojené do takéhoto obstarávania s cieľom stimulovať zodpovedajúce zvyšovanie výrobných kapacít priemyslu a ďalej posilniť účinky nástroja SAFE na EDTIB.

(14) S cieľom znížiť administratívne zaťaženie členských štátov by Komisia mala mať možnosť zohľadniť informácie poskytované podľa tohto nariadenia, najmä na účely podávania správ o vykonávaní finančnej pomoci, v rámci príslušných programov, a najmä tých, ktoré podporujú spoluprácu v oblasti spoločného obstarávania. Toto by pomohlo zjednodušiť podmienky podávania žiadostí o finančnú podporu.

(15) Nedostatočná spolupráca medzi členskými štátmi viedla k neefektívnosti a znásobeniu obranných systémov rovnakého druhu v rámci Únie, čo oslabuje cieľ ochrany územia Únie sledovaný príslušnými vnútroštátnymi investíciami a zároveň vedie k fragmentácii a prevádzke významných častí EDTIB v menšom ako optimálnom rozsahu. Na riešenie tejto situácie by prijímajúce členské štáty mali využiť finančnú pomoc poskytovanú podľa tohto nariadenia na vykonávanie spoločného obstarávania. Oprávnené činnosti, výdavky a opatrenia financované prostredníctvom spoločného obstarávania v oblasti obrany by sa mali týkať týchto prioritných oblastí určených Európskou radou s prihliadnutím na skúsenosti získané z vojny na Ukrajine v súlade s prácou, ktorá sa už vykonala v rámci EDA, a v plnom súlade s NATO: munícia a riadené strely, delostrelecké systémy vrátane spôsobilostí pre hlboké presné útoky, pozemné bojové spôsobilosti a ich podporné systémy vrátane vybavenia vojakov a pechotných zbraní, ochrana kritickej infraštruktúry, kybernetická bezpečnosť, vojenská mobilitou vrátane protimobility, systémy protivzdušnej a protiraketovej obrany, námorné hladinové a podmorské spôsobilosti, drony a protidronové systémy, strategickí poskytovatelia, ako sú okrem iného strategická letecká preprava, tankovanie vzduch-vzduch a systémy C4ISTAR, ako aj vesmírne prostriedky a služby, ochrana vesmírnych prostriedkov, umelá inteligencia a elektronická vojna. Cieľom tohto spoločného obstarávania by malo byť urýchlenie prispôsobenia sa štrukturálnym zmenám výrobnej kapacity výrobkov obranného priemyslu, zabezpečenie interoperability a zameniteľnosti v celej Únii, stimulovanie spolupráce vo fáze obstarávania, podpora zvyšovania výrobnej kapacity, ako aj rozvoj a nadobudnutie súvisiacej infraštruktúry, vybavenia a logistických služieb.

(16) S cieľom urýchlene posilniť priemyselnú základňu Únie účinným a autonómnym spôsobom vzhľadom na nedávny vývoj geopolitickej situácie a mimoriadnu hrozbu pre bezpečnosť Únie a jej členských štátov, a tým zvýšiť efektívnosť a pridanú hodnotu finančnej pomoci poskytovanej v rámci nástroja SAFE, by sa v tomto nariadení mali stanoviť podmienky oprávnenosti na využívanie finančnej pomoci zo strany členských štátov. Dodávatelia a subdodávatelia zapojení do spoločného obstarávania v rámci nástroja SAFE by preto mali byť usadení v Únii, v členoch Európskeho združenia voľného obchodu, ktoré sú členmi Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „štáty EZVO, ktoré sú členmi EHP“) alebo na Ukrajine a mať tam svoje výkonné riadiace štruktúry a mali by sa využívať na účely spoločného obstarávania infraštruktúry, zariadení, aktív alebo zdrojov nachádzajúcich sa na území členského štátu, štátu EZVO, ktorý je členom EHP, alebo Ukrajiny. S cieľom zabezpečiť, aby dodávatelia a subdodávatelia zapojení do spoločného obstarávania neboli v rozpore s bezpečnostnými a obrannými záujmami Únie a jej členských štátov, nemali by byť pod kontrolou tretích krajín alebo subjektov z tretích krajín. V tejto súvislosti by sa pod kontrolou mala rozumieť schopnosť uplatňovať rozhodujúci vplyv na právny subjekt priamo alebo nepriamo prostredníctvom jedného alebo viacerých sprostredkovateľských právnych subjektov. Členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na obstarávaní podporovanom z nástroja SAFE, sú zodpovedné za zabezpečenie splnenia podmienok oprávnenosti.

(17) Za určitých okolností by malo byť možné odchýliť sa od zásady, že dodávatelia a subdodávatelia zapojení do spoločného obstarávania využívajú infraštruktúru, zariadenia, aktíva alebo zdroje nachádzajúce sa na území členského štátu, štátu EZVO, ktorý je členom EHP, alebo Ukrajiny, a nepodliehajú kontrole tretích krajín alebo subjektov z tretích krajín. Za týchto okolností by mala byť povolená účasť právneho subjektu, ktorý je usadený v Únii, štáte EZVO, ktorý je členom EHP, alebo na Ukrajine, ktorý používa infraštruktúru, zariadenia, aktíva alebo zdroje nachádzajúce sa mimo územia členského štátu, štátu EZVO, ktorý je členom EHP, alebo Ukrajiny a/alebo ktorý je pod kontrolou tretej krajiny alebo subjektu z tretej krajiny, ak sú splnené prísne podmienky týkajúce sa bezpečnostných a obranných záujmov Únie a jej členských štátov, ako sa stanovuje v rámci SZBP podľa hlavy V Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ).

(18) Právne subjekty usadené v Únii, v štáte EZVO, ktorý je členom EHP, alebo na Ukrajine a pod kontrolou tretej krajiny, pričom nejde o Ukrajinu ani štát EZVO, ktorý je členom EHP (ďalej len „iná tretia krajina“), alebo iného subjektu z tretej krajiny, ak je to povolené, by mali byť oprávnené zúčastňovať sa na spoločnom obstarávaní, ak boli podrobené preverovaniu v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/452 ([4]) a v prípade potreby vhodným zmierňujúcim opatreniam alebo ak má Komisia k dispozícii záruky podľa tohto nariadenia schválené v súlade s vnútroštátnymi postupmi členského štátu, štátu EZVO, ktorý je členom EHP, alebo Ukrajiny, v ktorých sú usadené. S cieľom znížiť administratívne zaťaženie by Komisia mala navrhnúť jednoduchý štandardizovaný vzor záruk. Takéto záruky by sa mali poskytovať len za predpokladu, že sú splnené prísne podmienky týkajúce sa bezpečnostných a obranných záujmov Únie a jej členských štátov, ako sa stanovuje v rámci SZBP podľa hlavy V Zmluvy o EÚ.

(19) S cieľom zabezpečiť včasnú dostupnosť a dodávky výrobkov obranného priemyslu z EDTIB a urýchliť jej prispôsobovanie sa štrukturálnej zmene, a tým posilniť efektívnosť poskytnutej finančnej pomoci, je dôležité stanoviť minimálne požiadavky týkajúce sa hodnoty vytvorenej v Únii. Preto by spoločné verejné zákazky mali obsahovať požiadavku, že náklady na komponenty s pôvodom mimo Únie, štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP, a Ukrajiny nesmú byť vyššie než 35 % odhadovanej ceny nákladov na komponenty konečného výrobku. Komisia by na účel výpočtu uvedeného percenta mohla vypracovať usmernenie.

(20) Kritériá oprávnenosti by mali zohľadňovať existujúce dodávateľské reťazce a priemyselnú spoluprácu s partnermi z krajín mimo EÚ, ako aj umožňovať splnenie požiadaviek na spôsobilosť. Preto by malo byť oprávnené spoločné obstarávanie zahŕňajúce subdodávateľov, ktorým sa pridelilo 15 % až 35 % hodnoty zákazky a ktorí nie sú usadení alebo nemajú výkonné riadiace štruktúry v Únii, štáte EZVO, ktorý je členom EHP, alebo na Ukrajine.

(21) V prípade určitých výrobkov obranného priemyslu, ktorých základné technológie nie sú v Únii široko dostupné a ktoré môže byť ťažké nahradiť vo veľkom rozsahu, by sa mali vyžadovať dodatočné podmienky, ktorými sa zabezpečí, že ozbrojené sily členských štátov nebudú v súvislosti s týmito výrobkami nijako viazané obmedzeniami uloženými tretími krajinami. Preto by pre takéto výrobky obranného priemyslu mal mať dodávateľ alebo konzorcium dodávateľov bez obmedzenia uloženého tretími krajinami alebo subjektmi z tretích krajín možnosť rozhodnúť o vymedzení, úprave alebo vývoji návrhu obstarávaných výrobkov obranného priemyslu vrátane právomoc nahradiť alebo odstrániť tie komponenty, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia uložené tretími krajinami alebo subjektmi z tretích krajín.

(22) Cieľom podmienok oprávnenosti nástroja SAFE je okamžite zvýšiť výrobné kapacity obranného priemyslu Únie a zároveň umožniť potrebnú flexibilitu s prihliadnutím na internacionalizáciu dodávateľských reťazcov pre príslušné výrobky a technológie. Okrem štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP a Ukrajiny, by mal nástroj SAFE poskytovať možnosť zúčastňovať sa na spoločnom obstarávaní v jeho rámci aj pristupujúcim krajinám, kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátskym krajinám, ako aj tretím krajinám, s ktorými Únia uzavrela partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany (nezáväzný nástroj).

(23) Dvojstranné alebo mnohostranné dohody, ktorými sa vykonávajú opatrenia hospodárskej, finančnej alebo technickej spolupráce, vrátane pomoci medzi Úniou a jednou alebo viacerými rovnako uvažujúcimi tretími krajinami by mali umožniť účasť dodávateľov a subdodávateľov usadených v týchto krajinách na spoločnom obstarávaní v rámci nástroja SAFE v súlade s podmienkami, ktoré sa vymedzia v uvedených dohodách. Takýmito dohodami by sa nemala spochybniť oprávnenosť výrobkov, ktoré spĺňajú požiadavku, aby náklady na komponenty s pôvodom mimo Únie, štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP, a Ukrajiny neboli vyššie než 35 % odhadovaných nákladov na komponenty konečného výrobku.

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/452 z 19. marca 2019, ktorým sa ustanovuje rámec na preverovanie priamych zahraničných investícií do Únie (Ú. v. EÚ L 79 I, 21.3.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj).

(24) Silnejšia a spôsobilejšia Únia v oblasti bezpečnosti a obrany pozitívne prispeje ku globálnej a k transatlantickej bezpečnosti a bude dopĺňať NATO, ktoré zostáva pre štáty, ktoré sú jeho členmi, základom ich kolektívnej obrany. Únia je odhodlaná ďalej posilňovať a prehlbovať transatlantickú spoluprácu a angažovanosť v oblasti bezpečnosti a obrany s cieľom zvýšiť interoperabilitu, pokračovať v priemyselnej spolupráci a zabezpečiť recipročný prístup k najmodernejším technológiám s dôveryhodnými partnermi a tiež posilniť EDTIB. Toto nariadenie by malo prispieť k týmto cieľom.

(25) Členské štáty, ktoré chcú získať finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE, by mali Komisii predložiť žiadosť spolu s investičným plánom pre európsky obranný priemysel (ďalej len „plán“). S cieľom uľahčiť prípravu plánov by sa Komisia a členské štáty mali zapojiť do výmen s cieľom identifikovať predbežné prostriedky dostupné na sumy úverov. Komisia by mala posúdiť všetky žiadosti, ktoré predložia členské štáty. Pri overovaní súladu plánu s kritériami stanovenými v tomto nariadení by Komisia mala vo vhodných prípadoch využiť odborné znalosti EDA alebo Vojenského štábu EÚ. Počas prípravy plánov by členské štáty mali mať možnosť vymieňať si informácie s Komisiou s cieľom upraviť svoje návrhy plánov pred ich predložením. Ak sa Komisia počas vykonávania plánov domnieva, že plány nespĺňajú podmienky stanovené v tomto nariadení, členské štáty by mali mať možnosť tieto plány zmeniť. Komisia by mala prideliť sumy úverov dotknutým členským štátom uplatnením zásad rovnakého zaobchádzania, solidarity, proporcionality a transparentnosti, najmä ak súčet požadovaných súm úverov presahuje celkovú maximálnu výšku finančnej pomoci, ktorá je v rámci nástroja SAFE k dispozícii. Úvery by sa mali rozdeliť medzi členské štáty, ktoré predložia žiadosť v súlade so zásadami rovnakého zaobchádzania, solidarity, proporcionality a transparentnosti. V plánoch by sa mali opísať opatrenia na posilnenie odolnosti európskeho obranného priemyslu, a to najmä uľahčením prístupu malých a stredných podnikov, spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou a nových aktérov v oblasti obrany na trh v oblasti obrany.

(26) Vzhľadom na význam finančných účinkov podpory členských štátov podľa tohto nariadenia a na potrebu zabezpečiť súdržnosť medzi rôznymi oblasťami vonkajšej činnosti Únie a hospodárskou politikou a vzhľadom na osobitnú úlohu, ktorú má Rada v týchto oblastiach plniť, by sa v prípadoch uvedených v tomto nariadení mali na Radu preniesť vykonávacie právomoci.

(27) S cieľom uľahčiť vykonávanie plánu by Komisia a každý dotknutý členský štát mali uzavrieť operačnú dohodu s podrobnosťami o vyplatení finančnej pomoci vrátane predbežného harmonogramu vyplácania a podpísať zmluvu o úvere s podrobnými podmienkami úverovej podpory v rámci nástroja SAFE. Malo by sa poskytnúť predbežné financovanie vo výške 15 %, aby sa mohli v rámci nástroja SAFE začať rýchlo vykonávať činnosti a opatrenia a vynakladať výdavky.

(28) Je vhodné organizovať finančnú pomoc v rámci diverzifikovanej stratégie financovania stanovenej v článku 224 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 ([5]) (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“) a zriadenej ako jednotná metóda financovania, vďaka ktorej by sa mala zvýšiť likvidita dlhopisov Únie a atraktívnosť a nákladová efektívnosť emisií dlhopisov Únie. Úvery by sa mali poskytovať s dostatočne dlhým trvaním na splatenie v trvaní do maximálne 45 rokov. Na splátky istiny by sa mohla vzťahovať určitá doba odkladu, v zásade 10 rokov. Z dôvodov obozretnosti súvisiacich s riadením úverového portfólia podiel úverov poskytnutých trom členským štátom, ktoré predstavujú najväčší podiel poskytnutých úverov, nesmie presiahnuť 60 % maximálnej sumy finančnej pomoci v rámci nástroja SAFE.

([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

(29) S cieľom optimalizovať využívanie dostupnej finančnej pomoci v prípadoch, keď po prijatí vykonávacieho rozhodnutia Rady podľa tohto nariadenia zostanú k dispozícii finančné sumy, je vhodné, aby Komisia uverejnila novú výzvu na vyjadrenie záujmu. V takom prípade by sa postupy stanovené pre žiadosť o finančnú pomoc mali uplatňovať s výhradou potrebných úprav, najmä pokiaľ ide o súvisiace lehoty a skutočnosť, že by sa mala predložiť zmena plánu.

(30) Spoločné obstarávanie by malo zahŕňať aspoň dve zúčastnené krajiny, ktoré sú členskými štátmi, štátmi EZVO, ktoré sú členmi EHP, alebo Ukrajinu, z ktorých aspoň jedna by mala byť členským štátom využívajúcim úverovú podporu v rámci nástroja SAFE. Okrem toho by sa pristupujúcim krajinám, iným kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátskym krajinám a iným tretím krajinám, s ktorými Únia uzavrela partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany, mala umožniť účasť na spoločnom obstarávaní uskutočňovanom s členským štátom, ktorý získal podporu vo forme finančnej pomoci v rámci nástroja SAFE. Spoločné obstarávanie môže zahŕňať existujúce verejné zákazky, ktoré spĺňajú rovnaké podmienky. Obstarávania vykonávané jedným členským štátom by mali byť oprávnené na podporu aj vtedy, ak bola zmluva podpísaná najneskôr 30. mája 2026, za predpokladu, že tento členský štát podnikne všetky potrebné kroky, ktoré sa dohodnú v operačnej dohode, na rozšírenie výhod tejto zákazky aktívnym oslovovaním ostatných členských štátov, štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP, a Ukrajiny, ako aj pristupujúcich krajín, kandidátskych krajín, potenciálnych kandidátov alebo iných tretích krajín, s ktorými Únia uzavrela partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany. Zahrnutie štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP, a Ukrajiny medzi krajiny, ktoré môžu tvoriť minimálny požadovaný počet na účely spoločného obstarávania, je odôvodnené úzkym partnerstvom týchto krajín s Úniou v oblasti priemyselnej obrannej výroby a skutočnosťou, že Ukrajina priamo čelí prebiehajúcej útočnej vojne Ruska. Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby ďalej podporovali Ukrajinu vybavením obstaraným s finančnou pomocou nástroja SAFE. Účasť týchto tretích krajín na spoločnom obstarávaní zadanom európskej obrannej technologickej a priemyselnej základni alebo obrannej a technologickej priemyselnej základni Ukrajiny alebo štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP, by mala zvýšiť úroveň agregácie dopytu potrebnej na dosiahnutie rozšírenia priemyselnej kapacity. Takisto by podporila interoperabilitu systémov a výrobkov zavedených najbližšími partnermi Únie v tejto oblasti a zároveň potenciálne umožniť zúčastneným členským štátom zabezpečiť lepšie ceny.

(31) Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES ([6]) sa stanovuje legislatívny rámec pre koordináciu postupov verejného obstarávania na zadávanie verejných zákaziek v oblasti obrany a bezpečnosti za zohľadnenia bezpečnostných požiadaviek členských štátov a povinností vyplývajúcich zo Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). V uvedenej smernici sa stanovujú osobitné pravidlá uplatniteľné v naliehavých prípadoch v dôsledku krízy, najmä skrátením lehôt na predkladanie ponúk a možnosťou použiť rokovacie konanie bez predchádzajúceho uverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania. S cieľom posilniť v duchu solidarity efektívnosť nástroja SAFE na riešenie núdzovej situácie vyplývajúcej z vývoja geopolitickej situácie je potrebné, aby sa čo najskôr spustili rozsiahle investície do EDTIB.

(32) Na tento účel by sa malo uľahčiť zadávanie zákaziek na základe obstarávania, do ktorého je zapojený aspoň jeden členský štát, ktorý získal podporu vo forme finančnej pomoci v rámci nástroja SAFE. Lehotami stanovenými v smernici 2009/81/ES vrátane skrátených lehôt stanovených v článku 33 ods. 7 uvedenej smernice sa neposkytuje dostatočná flexibilita na riešenie naliehavosti súčasnej krízovej situácie. Preto by sa mali členské štáty uskutočňujúce spoločné obstarávanie s využitím pomoci poskytovanej v rámci nástroja SAFE považovať za štáty v naliehavej situácii vyplývajúcej z krízy, ktorá odôvodňuje použitie rokovacieho konania bez uverejnenia oznámenia o vyhlásení zadávacieho konania, ako sa stanovuje v smernici 2009/81/ES. Okrem toho vzhľadom na naliehavosť vyplývajúcu zo súčasnej krízovej situácie, ktorá si vyžaduje okamžité a rozsiahle investície do EDTIB, a s cieľom ochrániť bezpečnostné záujmy členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na obstarávaniach podporovaných nástrojom SAFE, takisto stanoviť možnosť otvoriť existujúcu rámcovú dohodu alebo zmluvu pre verejných obstarávateľov členských štátov, ktoré neboli pôvodnými zmluvnými stranami tejto rámcovej dohody alebo zmluvy, hoci takáto možnosť v nej nebola stanovená, pod podmienkou, že sa získa predchádzajúci súhlas podniku, ktorý rámcovú dohodu alebo zmluvu uzavrel.

([6]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 216, 20.8.2009, s. 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

(33) Cieľom nástroja SAFE je prispieť k prevažujúcemu záujmu verejnej bezpečnosti, ktorý spočíva v tom, že dopĺňa finančné úsilie členských štátov zabezpečiť rozšírením EDTIB včasnú dostupnosť a dodávky výrobkov obranného priemyslu, ktoré členským štátom umožnia pripraviť sa na akýkoľvek druh agresie. Uplatňovaním podmienok oprávnenosti sa zameriava na podporu konkurencieschopnosti a priemyselnej pripravenosti EDTIB, ktoré sú potrebné na zlepšenie schopnosti členských štátov účinne a autonómne brániť územie Únie a jej členských štátov. Sleduje aj doplnkový cieľ, ktorým je zvýšiť úroveň interoperability výrobkov obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania. Na doplnenie tohto úsilia je vhodné v duchu solidarity a s cieľom zabezpečiť finančnú udržateľnosť úsilia, ktoré je potrebné na riešenie závažných ťažkostí s dostupnosťou výrobkov obranného priemyslu, prijať opatrenia, aby sa predišlo nutnosti financovať dane z týchto výdavkov vopred. Výrobky obranného priemyslu nadobudnuté v rámci obstarávania podporovaného z nástroja SAFE by preto mali byť oslobodené od dane z pridanej hodnoty (DPH) zavedením oslobodenia od DPH uplatniteľného podľa smernice Rady 2006/112/ES ([7]). Táto výnimka by mala byť časovo obmedzená a mala by sa uplatňovať len počas trvania zmlúv uzavretých na základe obstarávania v rámci nástroja SAFE.

(34) Únia je naďalej plne odhodlaná presadzovať medzinárodnú solidaritu. Akékoľvek opatrenia, ktoré sú považované za potrebné a prijaté podľa tohto nariadenia, vrátane tých, ktoré sú potrebné na zabránenie kritickému nedostatku alebo na jeho zmiernenie, by sa mali vykonávať cielene, transparentne, primerane, dočasne a v súlade so záväzkami v rámci WTO.

(35) Toto nariadenie by sa malo vykonávať v súlade s príslušnými pravidlami prijatými podľa článku 322 ZFEÚ, najmä s nariadením o rozpočtových pravidlách a s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 ([8]).

(36) Týmto nariadením nie je dotknuté uplatniteľné medzinárodné právo, ktorým sa zakazuje používanie, vývoj alebo výroba určitých výrobkov a technológií obranného priemyslu.

(37) Komisia a členské štáty by mali mať možnosť zapojiť sa do komunikačných činností s cieľom zabezpečiť viditeľnosť finančných prostriedkov Únie a v prípade potreby zabezpečiť, aby sa podpora poskytovaná v rámci nástroja SAFE riadne oznámila a uznala prostredníctvom vyhlásenia o financovaní.

(38) Týmto nariadením nie je dotknutá skutočnosť, že každý členský štát má výlučnú zodpovednosť za svoju národnú bezpečnosť, ako sa ustanovuje v článku 4 ods. 2 Zmluvy o EÚ, ani právo každého členského štátu chrániť svoje základné záujmy bezpečnosti v súlade s článkom 346 ZFEÚ.

(39) Toto nariadenie by sa malo uplatňovať bez toho, aby bol dotknutý osobitný charakter bezpečnostnej a obrannej politiky niektorých členských štátov.

(40) S cieľom umožniť čo najskoršie začatie vykonávania tohto nariadenia v záujme dosiahnutia jeho cieľov by toto nariadenie malo nadobudnúť účinnosť čo najskôr,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti

Týmto nariadením sa stanovuje Nástroj bezpečnostnej akcie pre Európu (SAFE) posilnením európskeho obranného priemyslu (ďalej len „nástroj SAFE“), ktorým sa poskytuje finančná pomoc členským štátom umožňujúca uskutočňovať naliehavé a rozsiahle verejné investície na podporu európskeho obranného priemyslu v reakcii na aktuálnu krízovú situáciu.

V tomto nariadení sa stanovujú podmienky a postupy, podľa ktorých sa členským štátom poskytuje finančná pomoc v rámci nástroja SAFE a podľa ktorých túto finančnú pomoc členské štáty vynakladajú, a stanovujú sa v ňom pravidlá zjednodušených a zrýchlených postupov spoločného obstarávania, pokiaľ ide o nadobúdanie výrobkov obranného priemyslu a iných výrobkov na obranné účely, ktoré patria do týchto kategórií:

([7]) Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 11.12.2006, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj).

([8]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj).

a) prvá kategória: riadené strely a munícia, delostrelecké systémy vrátane spôsobilostí na presné zásahy v tyle nepriateľa, pozemné bojové spôsobilosti a ich podporné systémy vrátane vybavenia vojakov a pechotných zbraní, malé drony (trieda NATO 1) a súvisiace protidronové systémy, ochrana kritickej infraštruktúry, kybernetická oblasť a vojenská mobilita vrátane protimobility;

b) druhá kategória: systémy protivzdušnej a protiraketovej obrany, námorné hladinové a podmorské spôsobilosti, iné drony než malé drony (trieda NATO 2 a 3) a súvisiace protidronové systémy, strategickí poskytovatelia, ako sú okrem iného strategická letecká preprava, tankovanie vzduch-vzduch, systémy C4ISTAR, ochrana vesmírnych prostriedkov, umelá inteligencia a elektronický boj.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „výrobok obranného priemyslu“ je tovar, služby a práce, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2009/81/ES, ako sa stanovuje v jej článku 2;

2. „iné výrobky na obranné účely“ sú akýkoľvek tovar, služba a práca, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti smernice 2009/81/ES, ako sa stanovuje v jej článku 2, a ktoré sú potrebné na obranné účely alebo sú určené na obranné účely;

3. „spoločné obstarávanie“ je postup obstarávania výrobkov obranného priemyslu alebo iných výrobkov na obranné účely a výsledné zákazky, ktorý vykonáva aspoň jeden členský štát prijímajúci finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE a jeden ďalší členský štát alebo jeden člen Európskeho združenia voľného obchodu, ktorý je členom Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „štáty EZVO, ktoré sú členmi EHP“) alebo Ukrajina. Spoločné obstarávanie môže okrem toho zahŕňať pristupujúce krajiny, kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny a iné tretie krajiny, s ktorými Únia uzavrela partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany (nezáväzný nástroj). Spoločné obstarávanie môže zahŕňať existujúce verejné zákazky, ktoré spĺňajú rovnaké podmienky.

Článok 3

Doplnková povaha nástroja SAFE

Nástrojom SAFE sa dopĺňajú opatrenia prijaté zo strany Únie, ako aj členských štátov na uskutočnenie naliehavých a rozsiahlych verejných investícií na podporu európskeho obranného priemyslu.

Článok 4

Podmienky používania nástroja SAFE

1. Členský štát môže požiadať o finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE (ďalej len „finančná pomoc“) na činnosti, výdavky a opatrenia zamerané na riešenie krízovej situácie, ako sa uvádza v článku 1. Tieto činnosti, výdavky a opatrenia sa týkajú výrobkov obranného priemyslu alebo iných výrobkov na obranné účely a vykonávajú sa prostredníctvom spoločného obstarávania vykonávaného v súlade s pravidlami oprávnenosti stanovenými v článku 16 a ich cieľom je:

a) urýchlenie prispôsobenia obranného priemyslu štrukturálnym zmenám, a to aj vytváraním a zvyšovaním jeho výrobných kapacít, ako aj súvisiacich podporných činností;

b) zlepšenie včasnej dostupnosti výrobkov obranného priemyslu, a to aj skrátením času ich dodania, rezerváciou výrobných slotov alebo vytváraním zásob výrobkov obranného priemyslu, medziproduktov alebo surovín, alebo

c) zabezpečenie interoperability a zameniteľnosti v celej Únii.

2. Členský štát môže využívať finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE v súčinnosti s programami Únie v súlade s pravidlami týchto programov. Finančná pomoc v rámci nástroja SAFE sa môže použiť aj na financovanie činností, na ktoré sa poskytol príspevok Únie v rámci programu Únie.

3. Odchylne od odseku 1 tohto článku na získanie podpory v rámci nástroja SAFE sú oprávnené aj obstarávania vykonávané jedným členským štátom, ak bola verejná zákazka podpísaná najneskôr do 30. mája 2026. Ak členský štát takéto obstarávanie zahrnie do plánu uvedeného v článku 7 ods. 2, aktívne prijme všetky potrebné kroky, aby sa prínos dotknutej zákazky rozšíril aspoň na jeden ďalší členský štát, jeden štát EZVO, ktorý je členom EHP, alebo na Ukrajinu, a to navyše k akejkoľvek zainteresovanej pristupujúcej krajine, kandidátskej krajine, potenciálnej kandidátskej krajine alebo inej tretej krajine, s ktorou Únia uzavrela partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany. Podmienky oprávnenosti stanovené v článku 16 ods. 2 až 14 sa uplatňujú *mutatis mutandis*.

Článok 5

Forma finančnej pomoci

Finančná pomoc má formu úveru poskytnutého zo strany Únie príslušnému členskému štátu.

Článok 6

Maximálna suma finančnej pomoci

Maximálna suma finančnej pomoci vo forme úverov poskytnutých v rámci nástroja SAFE je 150 000 000 000 EUR.

Článok 7

Žiadosť o finančnú pomoc a investičné plány pre európsky obranný priemysel

1. Členský štát, ktorý chce získať finančnú pomoc v rámci nástoja SAFE, zašle Komisii žiadosť do 30. novembra 2025. K žiadosti pripojí investičný plán pre európsky obranný priemysel (ďalej len „plán“).

2. Plán je riadne odôvodnený a podložený. Uvedú sa v ňom tieto prvky:

a) opis potrieb, pokiaľ ide o výrobok obranného priemyslu a iné výrobky na obranné účely;

b) opis plánovaných činností, odhadovaných výdavkov a opatrení v súlade s článkom 4;

c) v relevantných prípadoch opis predpokladaného zapojenia Ukrajiny do plánovaných činností, výdavkov a opatrení alebo plánovaných činností v prospech Ukrajiny;

d) opis plánovaných opatrení zameraných na zabezpečenie súladu s článkom 16 a pravidlami verejného obstarávania vrátane opisu spôsobu, akým sa má zabezpečiť ich dodržiavanie.

3. Členské štáty v relevantných prípadoch zahrnú opis činností na posilnenie bezpečnosti dodávok a odolnosti, najmä uľahčením prístupu malých a stredných podnikov, spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou a nových aktérov v oblasti obrany na trh v oblasti obrany.

4. Členské štáty môžu pri príprave svojich plánov požiadať Komisiu, aby zorganizovala výmenu osvedčených postupov a vo vhodných prípadoch hľadala synergie s investičnými plánmi pre obranný priemysel ostatných štátov s cieľom umožniť žiadajúcim členským štátom využívať skúsenosti iných členských štátov.

5. Členské štáty môžu Komisii predložiť zmenenú žiadosť o finančnú pomoc spolu so zmeneným plánom, ak je to riadne odôvodnené zmenou plánovaných výdavkov alebo opatrení a v závislosti od dostupnosti súm úverov.

Článok 8

Rozhodnutie o žiadosti o finančnú pomoc

1. Komisia posúdi žiadosť o finančnú pomoc spolu so zmeneným plánom bez zbytočného odkladu.

2. Ak Komisia zistí, že žiadosť spĺňa podmienky stanovené v tomto nariadení, a to najmä v článku 4, článku 7 ods. 2 a článku 16, predloží návrh na vykonávacie rozhodnutie Rady, ktorým sa sprístupní finančná pomoc.

3. Vykonávacie rozhodnutie Rady uvedené v odseku 2 obsahuje:

a) potvrdenie, že žiadosť uvedená v článku 7 ods. 1 spĺňa podmienky stanovené v tomto nariadení, a

b) sumu úveru a sumu úverovej podpory, ktorá sa má vyplatiť vo forme predbežného financovania v súlade s článkom 11.

4. Komisia v každom prípade oznámi dotknutému členskému štátu svoje posúdenie žiadosti a predloží mu dôvody svojho posúdenia.

5. Komisia pri predkladaní návrhu Rade v súlade s odsekom 2 zvažuje existujúce a očakávané potreby financovania žiadajúceho členského štátu, ako aj žiadosti o finančnú pomoc podľa tohto nariadenia, ktoré už predložili alebo plánujú predložiť iné členské štáty, pričom uplatňuje zásady rovnakého zaobchádzania, solidarity, proporcionality a transparentnosti. Uvedený návrh sa predloží bez zbytočného odkladu.

6. Rada prijme vykonávacie rozhodnutie uvedené v odseku 2 spravidla do štyroch týždňov od prijatia návrhu Komisie.

7. Ak po prijatí vykonávacieho rozhodnutia podľa odseku 2 zostanú v rámci nástroja SAFE k dispozícii sumy na finančnú pomoc, Komisia môže do 31. decembra 2026 uverejniť novú výzvu na vyjadrenie záujmu. V takom prípade sa uplatňuje *mutatis mutandis* postup stanovený v článku 7 a v odsekoch 1 až 5 tohto článku.

8. Každé vykonávacie rozhodnutie podľa odseku 2 sa prijme do 30. júna 2027.

Článok 9

Operácie prijímania a poskytovania úverov

1. Na financovanie podpory vo forme úverov v rámci nástroja SAFE je Komisia v mene Únie splnomocnená vypožičať si potrebné finančné prostriedky na kapitálových trhoch alebo od finančných inštitúcií v súlade s článkom 224 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“).

2. Operácie prijímania a poskytovania úverov v rámci nástroja SAFE sa uskutočňujú v eurách.

Článok 10

Zmluva o úvere a operačné dohody

1. Po prijatí vykonávacieho rozhodnutia Rady uvedeného v článku 8 ods. 2 Komisia uzavrie so žiadajúcim členským štátom zmluvu o úvere a operačné dohody.

2. V zmluve o úvere sa stanoví obdobie dostupnosti a podrobné podmienky podpory v rámci nástroja SAFE vo forme úverov. Zmluvy o úvere majú maximálnu platnosť 45 rokov. Okrem prvkov stanovených v článku 223 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách zmluva o úvere obsahuje sumu predbežného financovania a pravidlá zúčtovania predbežného financovania.

3. V operačných dohodách sa stanoví vzťah medzi vykonávaním plánu a zodpovedajúcou finančnou pomocou vrátane predbežného harmonogramu vyplácania splátok úveru s prípadným ročným stropom. Okrem toho sa v týchto operačných dohodách stanovia druhy písomných dôkazov a pravidlá kontroly týkajúce sa splnenia osobitných pravidiel oprávnenosti uplatňovaných zo strany členských štátov v súlade s článkom 16 a podrobné prvky uvedené v článku 14.

Článok 11

Predbežné financovanie

1. Členské štáty môžu v rámci svojho plánu požiadať o platbu v rámci predbežného financovania v sume až do výšky 15 % úverovej podpory.

2. Vyplatenie predbežného financovania je podmienené nadobudnutím platnosti zmluvy o úvere uvedenej v článku 10 ods. 2. V zmluve o úvere sa môže stanoviť, že vyplatenie predbežného financovania je podmienené uzavretím operačných dohôd uvedených v článku 10 ods. 3.

3. Platby sa uskutočňujú v závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov. Predbežné financovanie možno vyplatiť v jednej tranži alebo vo viacerých tranžiach.

Článok 12

Pravidlá splácania splátok a pozastavenia úverov

1. Obdobie dostupnosti úveru, ktoré zodpovedá obdobiu, počas ktorého možno schváliť platby dotknutému členskému štátu podľa tohto článku, trvá do 31. decembra 2030. Platby sa uskutočňujú v splátkach v závislosti od dostupnosti finančných prostriedkov. Splátku možno vyplatiť v jednej tranži alebo vo viacerých tranžiach.

2. Dotknutý členský štát môže Komisii predložiť riadne odôvodnenú žiadosť o platbu. Takúto žiadosť o vyplatenie môže dotknutý členský štát predložiť Komisii dvakrát za rok. Členský štát poskytne odôvodnenie žiadosti o platbu spolu s dôkazmi o napredovaní pri plnení plánu.

3. Komisia posúdi úplnosť, správnosť a súdržnosť žiadosti o platbu uvedenej v odseku 2 bez zbytočného odkladu a najneskôr do dvoch mesiacov od doručenia žiadosti. Ak Komisia dospeje ku kladnému posúdeniu o splnení podmienok stanovených v tomto nariadení, bez zbytočného odkladu prijme rozhodnutie, ktorým povolí vyplatenie splátky úveru.

4. Ak Komisia na základe posúdenia uvedeného v odseku 3 dospeje k záveru, že žiadosť o platbu uvedená v odseku 2 nie je uspokojivá, vyplatenie celého úveru alebo jeho časti sa pozastaví. Dotknutý členský štát môže do jedného mesiaca od oznámenia posúdenia Komisie predložiť svoje pripomienky.

5. Komisia posúdi pripomienky uvedené v odseku 4 bez zbytočného odkladu. Pozastavenie zruší, ak dotknutý členský štát preukáže, že prijal potrebné opatrenia na zabezpečenie uspokojivého splnenia podmienok stanovených v tomto nariadení.

Článok 13

Prudenciálne pravidlá uplatniteľné na úverové portfólio

Podiel úverov poskytnutých trom členským štátom, ktoré predstavujú najväčší podiel poskytnutých úverov, nepresiahne 60 % maximálnej sumy uvedenej v článku 6.

Článok 14

Kontrola a audit

Dohoda o úvere obsahuje potrebné ustanovenia týkajúce sa kontrol a auditov v zmysle článku 223 ods. 4 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Článok 15

Podávanie správ

1. Komisia predkladá Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu o využívaní finančnej pomoci.

2. K správe sa vo vhodných prípadoch pripojí návrh na predĺženie obdobia dostupnosti nástroja SAFE.

Článok 16

Pravidlá oprávnenosti pre spoločné obstarávanie podporujúce investície obranného priemyslu

1. Spoločné obstarávania sú oprávnené na podporu v rámci nástroja SAFE len vtedy, ak spĺňajú podmienky oprávnenosti stanovené v tomto článku.

2. Postupy spoločného obstarávania a zákazky na výrobky obranného priemyslu zahŕňajú požiadavky na účasť dodávateľov a subdodávateľov zapojených do spoločného obstarávania uvedené v odsekoch 3 až 13 a 15 tohto článku bez toho, aby boli dotknuté podmienky stanovené v dohodách uvedených v článku 17.

3. Dodávatelia a subdodávatelia zapojení do spoločného obstarávania majú sídlo v Únii, štáte EZVO, ktorý je členom EHP, alebo na Ukrajine, kde majú svoje výkonné riadiace štruktúry. Nepodliehajú kontrole zo strany tretej krajiny, ktorá nie je štátom EZVO, ktorý je členom EHP, ani Ukrajinou, ani subjektu z inej tretej krajiny, ktorý nie je usadený v Únii, v štáte EZVO, ktorý je členom EHP alebo na Ukrajine.

4. Odchylne od odseku 3 s cieľom zohľadniť priemyselnú spoluprácu s partnermi z krajín mimo EÚ je na podporu v rámci nástroja SAFE oprávnené spoločné obstarávanie, ktoré zahŕňa subdodávateľa, ktorému je pridelených 15 % až 35 % hodnoty zákazky a ktorý nie je usadený ani nemá výkonné riadiace štruktúry v Únii, štáte EZVO, ktorý je členom EHP, alebo na Ukrajine, za predpokladu, že je splnená aspoň jedna z týchto podmienok:

a) priamy zmluvný vzťah týkajúci sa výrobku obranného priemyslu vznikol medzi dodávateľom a týmto subdodávateľom pred dátumom nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia;

b) dodávateľ sa zaväzuje, že do dvoch rokov preskúma uskutočniteľnosť nahradenia vstupu, ktorý poskytol tento subdodávateľ, alternatívnym vstupom, ktorý je bez obmedzení, s pôvodom v Únii, štátoch EZVO, ktoré sú členmi EHP, alebo na Ukrajine, a ktorý spĺňa technické a časové požiadavky.

5. Odchylne od odseku 3 sa právny subjekt usadený v Únii a ovládaný inou treťou krajinou alebo subjektom z inej tretej krajiny môže zapojiť do spoločného obstarávania, ak bol podrobený preverovaniu v zmysle nariadenia (EÚ) 2019/452 a v prípade potreby vhodným zmierňujúcim opatreniam alebo ak poskytne záruky overené členským štátom, v ktorom je dodávateľ alebo subdodávateľ zapojený do spoločného obstarávania usadený. Záruky poskytujú uistenia, že účasť dodávateľa alebo subdodávateľa zapojeného na spoločnom obstarávaní nie je v rozpore s bezpečnostnými a obrannými záujmami Únie a jej členských štátov stanovenými v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky podľa hlavy V Zmluvy o EÚ.

6. Záruky uvedené v odseku 5 sa môžu zakladať na štandardizovanom vzore, ktorý poskytne Komisia, a sú súčasťou špecifikácií obstarávania s cieľom zabezpečiť harmonizovaný prístup v celej Únii. V zárukách sa najmä odôvodní, že na účely spoločného obstarávania sú zavedené opatrenia, ktorými sa zabezpečuje, že:

a) kontrola nad dodávateľom alebo subdodávateľom zapojeným do spoločného obstarávania sa nevykonáva spôsobom, ktorým sa potláča alebo obmedzuje jeho schopnosť plniť zákazky a dosahovať výsledky, a

b) tretej krajine alebo subjektu z tretej krajiny sa zabráni v prístupe k utajovaným skutočnostiam týkajúcim sa spoločného obstarávania a zamestnanci alebo iné osoby zapojené do spoločného obstarávania majú národnú bezpečnostnú previerku vydanú členským štátom v súlade s vnútroštátnymi zákonmi a inými právnymi predpismi.

7. Verejný obstarávateľ uskutočňujúci spoločné obstarávanie predloží Komisii oznámenie o zmierňujúcich opatreniach uplatnených v zmysle nariadenia (EÚ) 2019/452 alebo zárukách uvedených v odseku 5. Komisii sa na jej požiadanie poskytnú ďalšie informácie o uplatnených zmierňujúcich opatreniach alebo zárukách.

8. Infraštruktúra, zariadenia, aktíva a zdroje dodávateľov a subdodávateľov zapojených do spoločného obstarávania, ktoré sa používajú na účely spoločného obstarávania, sa nachádzajú na území členského štátu, štátu EZVO, ktorý je členom EHP, alebo Ukrajiny. Ak dodávatelia alebo subdodávatelia zapojení do spoločného obstarávania nemajú ľahko dostupné alternatívy alebo príslušnú infraštruktúru, zariadenia, aktíva a zdroje na území členského štátu, štátu EZVO, ktorý je členom EHP, alebo Ukrajiny, môžu používať svoju infraštruktúru, zariadenia, aktíva a zdroje, ktoré sa nachádzajú alebo ktoré majú v držbe mimo týchto území za predpokladu, že takéto použitie nie je v rozpore s bezpečnostnými a obrannými záujmami Únie a jej členských štátov.

9. Dodávatelia a subdodávatelia zapojení do spoločného obstarávania sa môžu považovať za dodávateľov a subdodávateľov, ktorí spĺňajú podmienky oprávnenosti uvedené v odsekoch 3 až 7, ak splnili rovnocenné podmienky podľa nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1092 ([9]), (EÚ) 2021/697 ([10]), (EÚ) 2023/1525 alebo (EÚ) 2023/2418 a za predpokladu, že žiadne následné zmeny splnenie týchto podmienok nespochybňujú.

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1092 z 18. júla 2018, ktorým sa zriaďuje Program rozvoja európskeho obranného priemyslu zameraný na podporu konkurencieschopnosti a inovačnej kapacity obranného priemyslu Únie (Ú. v. EÚ L 200, 7.8.2018, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1092/oj).

([10]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/697 z 29. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky obranný fond a zrušuje nariadenie (EÚ) 2018/1092 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 149, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj).

10. Náklady na komponenty s pôvodom mimo Únie, štátov EZVO, ktoré sú členmi EHP, alebo Ukrajiny nesmú byť vyššie než 35 % odhadovaných nákladov na komponenty konečného výrobku. Na účely obstarávaní podporovaných nástrojom SAFE sa žiadny komponent sa nesmie získavať z inej tretej krajiny, ak je to v rozpore s bezpečnostnými a obrannými záujmami Únie a jej členských štátov.

11. V prípade výrobkov obranného priemyslu súvisiacich s druhou kategóriou, ako sa uvádza v článku 1 druhom pododseku písm. b), bez obmedzení uložených tretími krajinami alebo subjektmi z tretích krajín musia mať dodávatelia možnosť rozhodnúť o vymedzení, úprave a vývoji návrhu obstarávaného výrobku obranného priemyslu vrátane právomoci nahradiť alebo odstrániť komponenty, na ktoré sa vzťahujú obmedzenia uložené tretími krajinami alebo subjektmi z tretích krajín.

12. Na účely tohto článku sa za „subdodávateľa zapojeného do spoločného obstarávania“ považuje akýkoľvek právny subjekt, ktorý poskytuje kriticky dôležitý vstup s jedinečnými vlastnosťami, nevyhnutnými pre funkčnosť výrobku, ktorému je pridelených aspoň 15 % hodnoty zákazky, a ktorý potrebuje prístup k utajovaným skutočnostiam pre plnenie zmluvy.

13. Členské štáty zabezpečia, aby postupy verejného obstarávania a zákazky na iné výrobky na obranné účely, ktoré sú výsledkom spoločného obstarávania a ktoré získali podporu v rámci nástroja SAFE, obsahovali primerané podmienky oprávnenosti na ochranu bezpečnostných a obranných záujmov Únie a jej členských štátov.

14. Členské štáty podrobne uvedú v pláne uvedenom v článku 7 podmienky oprávnenosti v súlade s odsekmi 3 až 11 a 13 až 15 tohto článku bez toho, aby boli dotknuté podmienky stanovené v dohodách uvedených v článku 17. Finančná pomoc je podmienená predložením informácií uvedených v operačných dohodách uvedených v článku 10 spolu so žiadosťou o platbu.

15. Členské štáty môžu použiť finančnú pomoc poskytnutú v rámci nástroja SAFE na financovanie svojej účasti na postupoch verejného obstarávania uskutočňovaných v súlade s článkom 168 ods. 2 alebo 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách. V tomto prípade sa odchylne od článku 168 ods. 2 a 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách môžu tretie krajiny zapojené do spoločného obstarávania zúčastňovať aj na akýchkoľvek mechanizmoch obstarávania stanovených v článku 168 ods. 2 a 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách a využívať ich.

Článok 17

Podmienky účasti subjektov a výrobkov z iných tretích krajín

1. Únia môže uzatvárať dvojstranné alebo mnohostranné dohody s pristupujúcimi krajinami, potencionálnymi kandidátskymi a kandidátskymi krajinami inými ako Ukrajina a inými tretími krajinami, s ktorými Únia uzavrela partnerstvo v oblasti bezpečnosti a obrany, s cieľom otvoriť podmienky oprávnenosti uvedené v článku 16 pre uvedené krajiny a ich územia v súlade s odsekmi 2 a 3 tohto článku.

2. V dvojstrannej alebo mnohostrannej dohode uvedenej v odseku 1 sa spresní, ako sa uplatňujú podmienky oprávnenosti uvedené v článku 16. Stanovia sa v nej najmä:

a) podmienky a spôsoby účasti dodávateľov a subdodávateľov usadených v tretej krajine na spoločnom obstarávaní v rámci nástroja SAFE vrátane podmienok týkajúcich sa umiestnenia výkonných riadiacich štruktúr a kontroly tretími krajinami alebo subjektmi z tretích krajín;

b) pravidlá týkajúce sa umiestnenia infraštruktúry, zariadení, aktív a zdrojov dodávateľov alebo subdodávateľov zapojených do spoločného obstarávania, ktoré sa používajú na výrobu výrobkov obranného priemyslu alebo iných výrobkov na obranné účely dodávaných na základe zmlúv vyplývajúcich zo spoločného obstarávania v rámci nástroja SAFE;

c) pravidlá týkajúce sa nákladov na komponenty s pôvodom v tretej krajine vrátane minimálneho podielu komponentov s pôvodom buď v Únii, krajine EZVO, ktorá je členom EHP, alebo na Ukrajine a maximálneho podielu komponentov, ktoré nemajú pôvod v Únii, krajine EZVO, ktorá je členom EHP, ani na Ukrajine, alebo v tretej krajine, ktorá je zmluvnou stranou dohody;

d) pravidlá týkajúce sa obmedzení uložených tretími krajinami, ktoré nie sú zmluvnými stranami dohody alebo subjektmi usadenými na ich území, pokiaľ ide o vymedzenie, prispôsobenie a vývoj návrhu výrobku obranného priemyslu obstaraného s podporou nástroja SAFE.

3. Dvojstrannou alebo mnohostrannou dohodou sa:

a) zabezpečuje spravodlivá rovnováha, pokiaľ ide o príspevky tretej krajiny a prínosy pre takúto krajinu;

b) stanovujú podmienky akéhokoľvek finančného príspevku, ktorý má tretia krajina poskytnúť Únii;

c) stanovujú akékoľvek iné vhodné opatrenia, ktorými sa riadi bezpečnosť dodávky obstaraného výrobku;

d) prispieva k zvýšeniu štandardizácie obranných systémov a väčšej interoperabilite medzi spôsobilosťami členských štátov a týchto iných tretích krajín.

4. Príspevky uvedené v odseku 3 písm. b) predstavujú vonkajšie pripísané príjmy v súlade s článkom 21 ods. 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách a použijú sa na programy na podporu obranného priemyslu Únie, ukrajinského obranného priemyslu a Ukrajiny v súlade s pravidlami týchto programov.

Článok 18

Úprava rámcových dohôd alebo zmlúv

1. Ak sa obstarávanie podporuje z nástroja SAFE, pravidlá stanovené v odsekoch 2 až 4 sa uplatňujú na existujúcu rámcovú dohodu alebo zmluvu, ktorej predmetom je nákup výrobkov obranného priemyslu, ktoré sú úplne alebo čiastočne financované aspoň jedným zo zúčastnených členských štátov úverom poskytnutým v rámci nástroja SAFE a ktoré neustanovujú možnosť podstatne ich zmeniť. Pri uplatňovaní odsekov 2 a 3 verejný obstarávateľ, ktorý uzavrel rámcovú dohodu alebo zmluvu, získa predchádzajúci súhlas podniku, s ktorým uzavrel uvedenú rámcovú dohodu alebo zmluvu.

2. Verejný obstarávateľ členského štátu môže zmeniť existujúcu rámcovú dohodu alebo zmluvu o výrobkoch obranného priemyslu, ak bola táto rámcová dohoda alebo zmluva uzavretá s podnikom, ktorý spĺňa kritériá rovnocenné s kritériami stanovenými v článku 16 ods. 3 až 13 tohto nariadenia, s cieľom doplniť nových verejných obstarávateľov z krajín, ktoré sa na obstarávaní zúčastňujú ako zmluvné strany uvedenej rámcovej dohody alebo zmluvy. Článok 29 ods. 2 prvý pododsek smernice 2009/81/ES sa neuplatňuje na verejných obstarávateľov, ktorí pôvodne neboli zmluvnou stranou rámcovej dohody alebo zmluvy.

3. Odchylne od článku 29 ods. 2 tretieho pododseku smernice 2009/81/ES môže verejný obstarávateľ členského štátu vykonať podstatné zmeny množstiev stanovených v rámcovej dohode alebo zmluve, ktorých odhadovaná hodnota presahuje prahové hodnoty stanovené v článku 8 smernice 2009/81/ES, ak sa rámcová dohoda alebo zmluva uzavrela s podnikom, ktorý spĺňa kritériá rovnocenné s kritériami stanovenými v článku 16 ods. 3 až 13 tohto nariadenia, a pokiaľ je táto zmena nevyhnutne potrebná na uplatňovanie odseku 2 tohto článku.

4. Ak zmluva zahŕňa doložku o indexácii, na účely výpočtu hodnoty uvedenej v odseku 3 je referenčným bodom aktualizovaná hodnota.

5. Verejný obstarávateľ, ktorý zmenili rámcovú zmluvu v prípadoch uvedených v odseku 2 alebo 3 tohto článku, uverejní na tento účel oznámenie v *Úradnom vestníku Európskej únie* v súlade s článkom 32 smernice 2009/81/ES.

6. V prípadoch uvedených v odsekoch 2 a 3 sa medzi verejnými obstarávateľmi, ktorí sú zmluvnými stranami rámcovej dohody alebo zmluvy, uplatňuje zásada rovnakých práv a povinností, najmä pokiaľ ide o náklady na dodatočné obstarané množstvá.

Článok 19

Prípady oprávňujúce použiť rokovacie konanie bez uverejnenia oznámenia o vyhlásení zadávacieho konania v kontexte obstarávania podporeného z nástroja SAFE

Obstarávania, do ktorých je zapojený aspoň jeden členský štát prijímajúci finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE, sa považujú za spĺňajúce podmienku naliehavých dôvodov spôsobených krízou na účely článku 28 ods. 1 písm. c) smernice 2009/81/ES.

Článok 20

Oslobodenie od DPH pri dovoze a dodávke výrobkov obranného priemyslu

1. Na účely tohto nariadenia sú dodania, nadobudnutia v rámci Spoločenstva a dovoz výrobkov obranného priemyslu alebo iných výrobkov na obranné účely, ktoré sa uskutočňujú na základe zmlúv vyplývajúcich z obstarávania podporovaného z nástroja SAFE, oslobodené od dane z pridanej hodnoty (DPH) uplatniteľnej podľa smernice 2006/112/ES. Toto oslobodenie sa uskutočňuje s možnosťou odpočítania DPH zaplatenej na predchádzajúcom stupni.

2. Potvrdenie o oslobodení od DPH uvedené v prílohe slúži na potvrdenie toho, že transakcia spĺňa podmienky na oslobodenie od DPH podľa tohto nariadenia. Toto potvrdenie opatria pečiatkou príslušné orgány členského štátu subjektu nadobúdajúceho výrobky obranného priemyslu alebo iné výrobky na obranné účely v rámci zákaziek vyplývajúcich z obstarávania podporovaného z nástroja SAFE a má ho v držbe dodávateľ týchto výrobkov ako súčasť svojich záznamov.

Článok 21

Uplatňovanie pravidiel o utajovaných skutočnostiach a citlivých informáciách

1. Komisia používa zabezpečený systém výmeny s cieľom uľahčiť výmenu utajovaných skutočností a citlivých informácií medzi Komisiou a členskými štátmi a vo vhodných prípadoch aj s dodávateľmi alebo inými konečnými príjemcami.

2. Komisia má prístup k informáciám vrátane utajovaných skutočností, ktoré sú nevyhnutne potrebné na účely overenia podmienok vyplácania platieb a vykonávania kontrol, preskúmaní, auditov, vyšetrovaní, správ, ako aj kontrol a auditov, ako sa uvádza v článku 14.

Článok 22

Informácie, komunikácia a publicita

1. Komisia a členské štáty sa môžu zapojiť do komunikačných činností s cieľom zabezpečiť viditeľnosť Únie, pokiaľ ide o finančnú pomoc plánovanú v príslušných investičných plánoch pre európsky obranný priemysel, a to aj prostredníctvom spoločných komunikačných činností s dotknutými vnútroštátnymi orgánmi, pričom náležite zohľadnia bezpečnostné požiadavky. Komisia môže v príslušnom prípade zabezpečiť, aby sa podpora v rámci nástroja SAFE oznámila a uznala prostredníctvom vyhlásenia o financovaní.

2. Členské štáty, ktoré využívajú finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE, zabezpečia viditeľnosť finančnej pomoci Únie, pričom náležite zohľadnia bezpečnostné požiadavky, a to v príslušných prípadoch aj zobrazením znaku Únie a vhodným vyhlásením o financovaní, ktoré znie „Podporené Európskou úniou – SAFE“, najmä pri propagácii spoločného obstarávania a jeho výsledkov, a to poskytovaním ucelených, účinných a primeraných cielených informácií rôznym cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti.

3. Komisia vykonáva informačné a komunikačné akcie v súvislosti s nástrojom, akciami vykonávanými v rámci nástroja SAFE a dosiahnutými výsledkami. Komisia vo vhodných prípadoch informuje o svojich akciách styčné kancelárie Európskeho parlamentu a zapojí ich do týchto akcií.

Článok 23

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 27. mája 2025

Za Radu

predseda

A. SZŁAPKA

PRÍLOHA

POTVRDENIE O OSLOBODENÍ OD DPH V RÁMCI NÁSTROJA SAFE

Sériové číslo (nepovinné):
1. **OPRÁVNENÝ SUBJEKT** Názov/meno Ulica a číslo PSČ, miesto Členský štát subjektu
2. **PRÍSLUŠNÝ ÚRAD ZODPOVEDNÝ ZA OPATRENIE PEČIATKOU (názov, adresa a telefónne číslo)**
3. **VYHLÁSENIE OPRÁVNENÉHO SUBJEKTU** Oprávnený subjekt týmto vyhlasuje, že výrobky uvedené v políčku 4 sú financované v rámci nástroja SAFE.
Oprávnený subjekt sa týmto zaväzuje zaplatiť členskému štátu, v ktorom sa nachádza miesto dodania nadobudnutých výrobkov obranného priemyslu alebo iných výrobkov na obranné účely, DPH, ktorá by bola splatná, ak by tieto výrobky nespĺňali podmienky oslobodenia od dane. Miesto, dátum Meno a postavenie podpísaného Podpis

4. **OPIS VÝROBKOV, V SÚVISLOSTI S KTORÝMI SA ŽIADA O OSLOBODENIE OD DPH**

A. Informácie týkajúce sa dodávateľa

(1) Meno a adresa

(2) Členský štát

(3) Identifikačné číslo DPH alebo daňové identifikačné číslo

B. Informácie týkajúce sa výrobkov:

Č.	Podrobný opis výrobkov (alebo odkaz na priloženú objednávku)	Množstvo alebo počet	Hodnota bez DPH		Mena
			Hodnota za jednotku	Celková hodnota	
		Celková suma			

5. **POTVDENIE PRÍSLUŠNÝCH ÚRADOV NADOBÚDACIEHO ČLENSKÉHO ŠTÁTU**

Zásielka/dodávka výrobkov opísaných v políčku 4 spĺňa podmienky na oslobodenie od DPH.

Meno a postavenie podpísaného

Miesto, dátum | Odtlačok pečiatky | Podpis